

Gambrinus slaví 140 let

- **17. května slaví Gambrinus 140 let.** V roce 1869 v tento den císařské úřady povolily založit První plzeňský akciový pivovar, pozdější pivovar Gambrinus.
- **Za 140letou historii bylo uvařeno celkem 102 milionů hektolitřů piva „Gambrinus“**, i když toto jméno nese až od roku 1919, kdy bylo opuštěno dřívější označení Kaiserquell („Císařský zdroj“).
- Gambrinus si díky kvalitě, za kterou vděčí faktu, že pivovar byl od samého počátku na špičce ve využívání pokrokových výrobních zařízení při zachování tradičního varního postupu, získal velkou popularitu. **Každé čtvrté prodané pivo v Česku dnes nese jméno Gambrinus.**
- Podle výsledků průzkumu mezinárodní agentury AISA je dnes **Gambrinus nejlépe hodnoceným českým pivem** – přednost mu dává 19 % dotázaných. Největší oblibu má Gambrinus v západních Čechách (49 %), ale i ve středních Čechách a v Praze (25 %). V průzkumu agentury Datamar, kde 3500 dotázaných odpovídalo na otázku „Kterou značku piva považujete za nejlepší?“ zvítězil praotec plzeňských piv Pilsner Urquell (19 %), na druhém místě se umístily shodně Gambrinus a Radegast (každý po 16 %).

Jen voda, slad a chmel

Plzeňská Varna Gambrinus i dnes připomíná klenbou a krásnými litinovými sloupy tradici staleté výroby. Varní proces je však kontrolován počítačem. Vše má ale své meze: Gambrinus se stále vyrábí tradičním postupem s odděleným hlavním kvašením a zráním. Barviva, stabilizátory pěny a všelijaká „éčka“ v něm nenajdete. **„Nám odjakživa stačí voda, slad, chmel a kvasinky,“** říká vrchní sládek Gambrinusu Jan Hlaváček – vnuk právě toho Františka Hlaváčka, který kdysi zachránil Gambrinus před zánikem.

Historie pivovaru „Gambrinus“

U zrodu dnešní pivní jedničky stálo dvacet významných Plzeňanů včetně známého průmyslníka rytíře Emila Škody. Výstavba Prvního plzeňského akciového pivovaru začala v létě 1869 a **první pivo se na stůl hostinců dostalo 10. prosince 1870.** U příležitosti 20. výročí založení byla postavena jako součást ohrazení celého pivovaru nová brána, která je symbolickou součástí pivovaru Gambrinus dodnes.

V roce 1907 pochválil na Severočeské výstavě v Liberci pivo císař František Josef I., na jeho počest odsouhlasila správní rada pro pivo název **Pilsner Kaiserquell.**

VÁLKY, PROHIBICE A SVĚTOVÁ KRIZE ZASAZOVALY PIVOVARU TĚŽKÉ RÁNY

Těsně před první světovou válkou byl První plzeňský akciový pivovar **třetím největším pivovarem v Čechách.** Během války zažíval

pivovar těžké období. Klesal výstav, kvůli nedostatku kvalitních surovin se muselo vařit z náhražek a stupňovitost klesla až na 3°. V roce 1919 skončilo používání názvu Kaiserquell a nově byla registrována **známka Plzeňský Gambrinus.**

Nelehká poválečná doba nezastavila snahu akcionářů vařit to nejlepší pivo, takže v roce 1921 investovali do výstavby nové varny, kterou dodaly Škodovy závody.

V druhé polovině 20. let se mezi **plzeňskými pivovary** rozhořel konkurenční boj. Nejprve Měšťanský i První akciový pivovar pohltily své menší soupeře. Jako problematické se jevílo sloučení Měšťanského pivovaru (pozdější Prazdroj) s Prvním plzeňským akciovým, který používal řadu technologických novinek a byl tak schopen vyrábět pivo ve vysoké kvalitě za nižší cenu. Jeho zavření proto nepřicházelo v úvahu. Nakonec došlo k dohodě, že Měšťanský pivovar koupí akcie Prvního plzeňského akciového pivovaru, který se nadále soustředí na výrobu 10° piva a

Měšťanský pivovar na 12°. Po sloučení se Světovarem **na počátku 30. let vznikly Plzeňské akciové pivovary.**

FRANTIŠEK HLAVÁČEK ZACHRÁNIL GAMBRINUS PŘED ZAVŘENÍM

Druhá světová válka s sebou přinesla opět omezení výroby, vařila se nejprve 8°, pak stupňovitost dále klesala. Kvůli nedostatku surovin se v roce 1945 výroba v mnoha protektorátních pivovarech zcela zastavila. Odstaven měl být i Gambrinus, ale protože by nebylo zajištěno pivo pro důležité Škodovy závody, nestalo se tak. Necelý měsíc před podepsáním míru byl pivovar Gambrinus při náletu zasažen 80 bombami, což ohrozilo jeho poválečnou existenci.

Dnes již legendární je událost z roku 1945, kdy František Hlaváček pronesl plamennou řeč stoje na bedně piva Gambrinus a vyburcoval zaměstnance k obnově plzeňského klenotu Gambrinus. Díky jeho pevnému stanovisku, že Gambrinus má své místo v hospodářství poválečného Československa, byl pivovar zachován.

Jedním z Benešových dekretů (č. 101/45 Sb.) bylo **28. října 1945 vyhlášeno znárodnění Plzeňských akciových pivovarů** a o dva roky později došlo k **přejmenování na Plzeňské pivovary, n. p.**

FENOMÉN GAMBRINUS – BOOM V 90. LETECH

Za socialismu se v příslušném regionu smělo pít výhradně jedno regionální pivo (výjimku měl jen Prazdroj a Budvar), proto byl Gambrinus určen jen

Západočechům. Ale věhlas značky překračoval hranice regionu. V listopadu 1989 padl socialismus i rozdělení státu na „pivní državy“. „Když jsme pak mohli Gambrinus nabízet v celé ČR, ukázala se jeho hlavní přednost: **vyrovnaná chuť plzeňského piva, jehož kvalita nekolísá.** Náš pivovar byl už tehdy vybaven moderními výrobními zařízeními, která umožňovala vařit pivo ve velkém objemu při zachování prvotřídní kvality,“ vzpomíná Jan Hlaváček, tehdejší ředitel osamostatněného

Dynastie Hlaváčků a jejich propojení s pivovarem Gambrinus

Hlaváčkoví jsou tradiční pivovarská rodina, jejíž jméno je s pivovarem Gambrinus spojeno po více než 80 let, tedy více než polovinu celé historie pivovaru. Děd současného sládky Jana Hlaváčka František Hlaváček vyhrál v roce 1929 konkurz na místo sládky v plzeňském pivovaru. Postupně se stal ředitelem Gambrinusu, v roce 1946 pak prvním generálním ředitelem národního podniku Československé pivovary. Otec Ivo Hlaváček v Plzni sládkoval od roku 1958. Po třicet let pak řídil pivovary Prazdroj a Gambrinus jako výrobní ředitel a nakonec podnikový ředitel. Jan Hlaváček, nejmladší zástupce pivovarnické rodiny, postupně zastával funkce podsládky, sládky a ředitele pivovaru Gambrinus. Pracoval jako technický ředitel Plzeňských pivovarů, ředitel Prazdroje a Gambrinusu. Nyní je vrchním sládkem značky Gambrinus, jeho podpis a tím i osobní záruku nese každá láhev a plechovka Gambrinusu.

Jan Hlaváček

závodu Gambrinus a současný vrchní sládek značky. **Zájem spotřebitelů od 90. let rostl a dnes už do republiky proudí přes čtyři milióny hektolitrů Gambrinusu ročně.**

Nejnovější poznatky lidského vědění stavěly Gambrinus vždy na špičku

Pivovar vařící pivo Gambrinus vždy používal klasickou technologii vaření, tedy výhradně z vody, ječného sladu a chmele, bez přísad dalších látek. Navíc využíval v každé době nejnovějších poznatků lidského vědění, aby zaručil vaření a dodávky piva v té nejvyšší možné kvalitě.

Díky úspěchu a rostoucí spotřebě docházelo již na konci 70. let 19. století k velkým investicím do provozu, aby byl pivovar schopen pokrýt rostoucí poptávku a zároveň se přistupovalo k zavádění vynálezů a poznatků vědy (např.

elektrické osvětlení v roce 1884, aby se ušetřily náklady). Technická vylepšení pokračovala i v následujících letech.

Ve 20. století ve druhé polovině 50. let byly v Gambrinusu jako v jednom z prvních pivovarů instalovány ležácké ocelové tanky, celkem 20 s kapacitou 3 600 hl. Jejich používání garantuje kvašení a zrání bez kontaminace nežádoucími látkami ze vzduchu, ve stabilním prostředí a při nastavitelné ideální teplotě. Na rozdíl od otevřených kádí v historických spilkách umožňuje moderní zařízení 100% kontrolu nad všemi parametry.

V roce 1960 opustila pivovar **první cisterna s pivem**, jehož stočení proběhlo až mimo pivovar. Tímto krokem se snížily náklady za přepravu již stočeného piva v lahvích a sudech, navíc to umožnilo využít kapacity stáčecích linek v jiných pivovarech, které nebyly tak úspěšné a vytížené. Úspora energií a její co nejlepší využití není v Gambrinusu žádnou novinkou. Ve stejné době byla postavena také

Některé zajímavosti

- Již 2 roky po zahájení provozu zkoušel pivovar prorazit s novinkou – **18° tmavé pivo Kozeľ** prodávané v lahvích, ale kvůli vysoké ceně se nesetkala novinka s úspěchem.
- **15° pivo** z Prvního plzeňského akciového pivovaru se od roku 1881 vyváželo do Ameriky, Indie a jiných zámožských zemí.
- V roce 1921 se začal vařit **14° tmavý Granát**, který měl pomoci při obchodním boji s mnichovskými pivy prodávanými v lázeňských městech na západě Čech.
- Od roku 1950 Gambrinus vařil **17° tmavé pivo Senátor**, o rok později navíc získalo ještě další stupeň. Bylo určeno na export do Sovětského svazu. Po právních problémech s názvem bylo přejmenováno na **Diplomat**.
- **12° pivo** se v Gambrinusu přestalo vyrábět při sloučení s Měšťanským pivovarem ve 20. letech. Jeho vaření bylo obnoveno v roce 1961.

Výstav piva v historii Gambrinusu

První rok po zahájení výroby se prodalo 26 tisíc hl. piva, **již druhý rok se zvýšila produkce na 70 000 hl.** Po nadějném rozjezdu byl pivovar zasažen krizí, která trvala od roku 1873. Na přelomu století se pohyboval výstav piva kolem čtvrt milionu hl., velkou měrou tomu tak bylo díky exportu do Německa.

Před začátkem války vyrobil pivovar až 280 tisíc hl., během ní naopak produkce klesla k 30 tisíc hl. a v roce 1917 došlo dokonce na chvíli k zastavení výroby. Po konci války se výroba začala opět zvyšovat, ale předválečných čísel šlo docílit jen těžce, protože se ztížily podmínky exportu do zemí bývalého Rakouska-Uherska i dalších zemí.

K mírnému poklesu došlo v roce 1920, kdy začala ve Spojených státech **prohibice** a tento zámožský trh se tím uzavřel. Čas růstu ve 20 letech skončil s příchodem Velké hospodářské krize. Výstav se propadl z 230 tisíc hl. na pouhých 100 tisíc.

Drastický dopad na výrobu měla druhá světová válka, a když na jejím konci byl pivovar vybombardován, zvažovalo se, zda jeho provoz vůbec obnovovat. Díky rozhodnutí „ano“ pivovar přežil a zvláště **v 90. letech minulého století čekal výstav piva obrovský růst.** Díky dobře zvládnutému systému distribuce, dobrému jménu a stabilní kvalitě se podařilo zvýšit produkci **z ročních 1,5 milionu až na současných více než 4 milionů hl.** Za celou historii pivovaru se tak uvařilo téměř **102 milionů hl. piva Gambrinus.**

nová kotelná, která fungovala jak pro pivovar, tak pro sousední podniky.

Lidské znalosti se podepsaly na vaření piva

Gambrinus mnohokrát. K vaření se tak používá třeba nerezová varná aparatura. Nerez je odolný vůči agresivnímu prostředí a našel tak uplatnění v potravinářství. Při výrobě piva asistují rovněž počítače. Jejich hlavní výhodou je naprostá kontrola varního procesu a tedy dosažení a zachování optimální teploty, přesného dávkování, časování procesů apod.

Tomu, aby pivo déle vydrželo v té nejlepší kondici, dopomohla filtrace a pasterizace. Dříve

se pivo nefiltrovalo, takže obsahovalo velké množství pevných částic. Postupně se zaváděly různé technologie – třísky, želatina rybího původu, celulóza s azbestem, dnes se používá křemelinová a nejnověji membránová filtrace. Díky ní se pivo nedostává do kontaktu se vzduchem, neoxiduje a udržuje si tak maximální kvalitu. Pasterizace zase prodloužila trvanlivost piva a možnosti jeho distribuce, což je důležité hlavně na export.

Od roku 1993 se v pivovaru používají cylindrokónické tanky (CKT), které nahradily původní dubové sudy. Jejich provoz zaručuje především mikrobiologickou čistotu celého procesu kvašení a zrání a tudíž i stabilní kvalitu. V roce 1994 se pivovar Gambrinus stal součástí akciové společnosti Plzeňský Prazdroj, což mu přineslo i plné vybavení světově špičkovým zařízením. „Často dnes slýcháme, že by se pivo mělo vařit klasickým způsobem. Nikdo už nespecifikuje, zda má na mysli pomocí pivovarských zařízení ze století 15., 19. nebo 20. Pivovarské zařízení se podobně jako ve všech odvětvích vyvíjí,“ říká Jan Hlaváček.

Ocenění

Gambrinus byl úspěšný na začátku své historie...

- 1871 Velká stříbrná medaile na Národní slavnosti v Linci
- 1873 Záslužná medaile ze Světové výstavy ve Vídni
- 1877 Diplom a medaile od Svazu německých hostinských v Magdeburku
- 1878 Stříbrná medaile na Světové výstavě v Paříži

... za vysokou kvalitu je oceňován i dnes

- 2006 Zlatý pohár Pivex pro Gambrinus Premium
- 2007 Certifikát kvality Pivex za vyrovnanou jakost pro Gambrinus světlý výčepní
- 2008 Bronz pro Gambrinus Premium mezi pivy plzeňského typu na Australian International Beer Awards a bronz pro Gambrinus Premium mezi pivy plzeňského typu na World Beer Cup v USA
- 2009 Bronz pro Gambrinus Premium mezi ležáky evropského stylu a pro Gambrinus Excelent mezi pivy plzeňského typu na Australian International Beer Awards
- 2009 Gambrinus 11° Excelent zvolen novinkou roku ve Volbě spotřebitelů
- V novinářské anketě popularity Naše pivo se Gambrinus opakovaně objevuje na 2.-3. místě za svým praotcem Pilsner Urquell.

Gambrinus v roce 2009

Dnes Gambrinus vaří čtyři druhy piva.

- **Gambrinus Světlý** – světlé výčepní pivo „desítka“
- **Gambrinus 11° Excelent** – světlá jedenáctka, s podílem karamelového sladu a unikátním trojím dávkováním chmele v průběhu vaření
- **Gambrinus Premium** – světlý ležák „dvanáctka“
- **Gambrinus se sníženým obsahem cukrů** – světlé pivo, při zachování chuťových vlastností Gambrinusu je snížen obsah zatěžujících sacharidů, bílkovin a využitelné energie, je vhodné pro diabetiky

Gambrinus je od roku 1997 **partnerem českého fotbalu**. Podporuje jak národní fotbalovou ligu, která nese jméno Gambrinus liga, ale i českou fotbalovou reprezentaci. Fotbal je důležitou součástí komunikace značky. Odráží v sobě kamarádství, tedy jeden ze základních aspektů pití piva. U piva s kamarády se plánují prázdniny, výlety, dovolené, domlouvají se výpomoci i obchodní spolupráce, hodnotí sportovní zápasy, u piva se vypráví o životě, zkrátka u piva prožívají přátelé společné chvíle.

Při přípravě materiálu byly využity informace z materiálu Plzeňský Gambrinus na www.pivovary.info.

Fotografie ke 140 letům Gambrinusu

Na adrese <http://press.amic.cz/cs/gambrinus/tiskove-zpravy/>

je vyvěšena tato tisková zpráva 140 let Gambrinusu – historie pivovaru se začala psát 17. května 1869.

Pod ní je k dispozici ke stažení řada fotografií z historie pivovaru, staré etikety apod.

(Přímý proklik: <http://press.amic.cz/cs/gambrinus/tiskove-zpravy/140-let-gambrinusu--historie-pivovaru-se-zacala-psat-17-kvetna-1869/>)

Ukázky

Etikety Gambrinus

Sklenice, lahve

Historické drobnosti

Sládek Jan Hlaváček

Historie

Soudky, plechovky

